

SUUREN VALIOKUNNAN LAUSUNTO 2/2004 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi palveluista sisämarkkinoilla

Valtioneuvostolle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 19 päivänä toukokuuta 2004 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi palveluista sisämarkkinoilla (U 31/2004 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan.

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana

- ylitarkastaja Satu Mäkynen, kauppa- ja teollisuusministeriö.

Viitetiedot

Suuri valiokunta on saanut lausunnot hallintovaliokunnalta (HaVL 17/2004 vp), liikenne- ja viestintävaliokunnalta (LiVL 11/2004 vp), sivistysvaliokunnalta (SiVL 7/2004 vp), sosiaali- ja terveysvaliokunnalta (StVL 11/2004 vp), talousvaliokunnalta (TaVL 19/2004 vp) ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalta (TyVL 10/2004 vp). Lausunnot ovat tämän lausunnon liitteinä.

Asiaa on aikaisemmin käsitelty tunnuksella E 6/2004 vp. Tällöin suuri valiokunta sai lausunnot sosiaali- ja terveysvaliokunnalta (StVL 6/2004 vp) sekä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalta (TyVL 5/2004 vp).

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan komissio antoi 13.1.2004 direktiiviehdotuksen palveluista sisämarkkinoilla. Kysymys on kokonaan uudesta lainsäädäntöehdotuksesta, jolla pyritään edistämään sekä palveluntarjoajien sijoittautumista toiseen jäsenmaahan että tilapäisesti rajan yli tarjottavien palveluiden vapaata liikkuvuutta. Ehdotuksen liikkeellepanevana voimana on ollut Lissabonin strategia, ja ehdotus on osa tätä talouspoliittista prosessia. Tarve uudelle palvelujen sisämarkkinasääntelylle on toistettu useissa yhteyksissä vuoden 2000

jälkeen, valtionpäämiestasolla viimeksi Eurooppa-neuvoston kokouksessa lokakuussa 2003.

Komission selvitykset ovat selkeästi osoittaneet, että vaikka sisämarkkinoiden toteutumisesta on jo yli kymmenen vuotta ja liikkuvuuden periaatteen tulisi käytännössä toimia kaikilta osin, palvelujen tarjonnan esteet ovat edelleen yleisiä. Monet esteistä ovat seurausta perusteluistakin sääntely- ja valvontatarpeista, mutta osin niihin liittyy myös tarpeetonta byrokratiaa. Erityisesti pk-yrityksillä on suuri merkitys palvelusektorilla, ja esteet kohdistuvat niihin suurempia kilpailijoita enemmän. Komission selvi-

tysten mukaan pienistä tai syrjäisistä jäsenvaltioista tulevat palvelu-eritykset ovat erityisen epäedullisessa asemassa, eivätkä nykyisellään pysty tehokkaasti hyödyntämään sisämarkkinoiden tarjoamaa laajaa markkina-aluetta.

Komission mukaan toimivat palvelujen sisämarkkinat ovat keskeinen tekijä Euroopan kilpailukyyn ja taloudellisen kasvun vahvistamisessa. Komission laskelmien mukaan EU:n bruttokansantuotteesta lähes 70 prosenttia muodostuu nimenomaisesti palveluista.

Sijoittautumisvapauden tai palvelujen vapaan liikkuvuuden osalta ei nykyisellään ole laajasti sovellettavaa, yli sektorirajojen ulottuvaa EU-tason sekundaarisääntelyä. Perustamissopimuksen 43—55 artiklassa säännellään näistä keskeisistä sisämarkkinaoikeuksista. Direktiiviehdotuksen tarkoituksena onkin luoda oikeudellinen kehys tälle EU-oikeuden keskeiselle alueelle, jossa perustamissopimuksen määräysten tulkinta on jäänyt lähinnä EY-tuomioistuinten oikeuskäytännön oikeutta luovan vaikutuksen varaan. Direktiiviehdotuksen keskeisenä tarkoituksena onkin lisätä oikeusvarmuutta sekä palvelun tarjoajille että palvelun vastaanottajille sekä läpinäkyvyyttä ja ennustettavuutta jäsenvaltioiden hallintoon.

Komission ehdotuksen taustaa ja sisältöä on kuvattu yksityiskohtaisesti valtioneuvoston kirjelmässä U 31/2004 vp.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää direktiiviehdotusta kannatettavana. Ehdotetunkaltaisen laajan soveltamisalan palveludirektiivin tarve on ilmeinen sisämarkkinoiden tehokkaamman toiminnan ja Euroopan kilpailukyyn kehittämisen kannalta. Palveludirektiivi on yksi keskeisimmistä yksittäisistä välineistä tavoiteltaessa Lissabonissa asetettuja tavoitteita. Valtioneuvosto kannattaa direktiiviehdotuksen tavoitetta tarpeettoman byrokratian karsimiseksi elinkeinotoiminnassa. Tällä asialla on erityistä merkitystä suomalaisille vientiyrityksille.

Ehdotus on soveltamisalaltaan ja vaikutuksiltaan varsin laaja. Valtioneuvosto katsoo, että direktiiviehdotuksen nykyisessä, varhaisessa val-

misteluvaiheessa ei ole vielä edellytyksiä ottaa kantaa direktiiviehdotuksen sisältämiin kaikkiin yksittäisiin määräyksiin.

Direktiiviehdotuksen sisältämien tiettyjen yksittäisten määräysten osalta valtioneuvosto voi vahvistaa seuraavat kannanotot:

Valtioneuvosto toteaa, että koulutus-, terveys- ja sosiaalipalvelut kuuluvat direktiiviehdotuksen soveltamisalaan ainoastaan silloin, kun palvelutoiminnasta suoritetaan tuotantokustannuksiin nähden huomattava vastike, jolloin palvelu täyttää EU-oikeudessa määritellyn taloudellisen toiminnan tunnusmerkit. Direktiiviehdotusta ei näin ollen tule soveltaa vastikkeetta tai tuotantokustannukset vain osin kattavaa vastiketta vastaan tarjottaviin julkisiin palveluihin. Valtioneuvosto korostaa, että jatkovalmistelussa direktiiviehdotuksen soveltamisalaa on tältä osin selkiytettävä ja vastikkeen määritelmää selvennettävä.

Valtioneuvosto katsoo, että 9—13 artiklojen sisältämät määräykset liittyen lupamenettelyihin ovat kannatettavia ja vastaavat hyvin kansallisen lainsäädäntömme sisältämiä periaatteita ja määräyksiä. Kuitenkin 13 artiklan 5 kohdan c alakohdan muotoilu, jonka mukaan luvan myöntämiselle säädetyn määräajan ylittäminen johtaisi luvan automaattiseen myöntämiseen, on ongelmallinen.

Valtioneuvosto katsoo, että artiklan 14 sisältämät kielletyt vaatimukset sekä 15 artiklan arvioitavat vaatimukset ovat lähtökohtaisesti hyväksyttävissämme. Apteekkitoiminta tulee kuitenkin sulkea pois 14 ja 15 artiklojen soveltamisalasta, jos ei voida varmistaa kattavan ja tasapuolisen lääkejakelun edellytysten turvaamista koko maassa. Lisäksi valtioneuvosto korostaa, että lopullinen kanta 14 artiklan 5 kohdan sisältämään taloudellisen tarveharkinnan kieltoon voidaan taksitoiminnan osalta muodostaa aikaisintaan, kun liikenne- ja viestintäministeriön asettaman taksilakityöryhmän työ on saatu päätökseen 15.6.2004. Direktiiviehdotuksen jatkovalmistelussa tulee kuitenkin varmistaa, ettei nykyisen taksijärjestelmämme korkeaa laatua tai alueellista kattavuutta heikennetä.

Valtioneuvosto katsoo, että direktiiviehdotuksen säännösten suhdetta Suomessa tarjolla olevien televisio- ja radiolähetysten toimilupasääntelyyn sekä muihin kansallisen radiohallinnon kysymyksiin tulee vielä selventää.

Valtioneuvosto toteaa, että direktiiviehdotuksen sisältämän alkuperämaaperiaatteen perusta on EU:n perustamissopimuksessa määritellyssä palveluiden tarjoamisen vapaudessa. Periaatteen ottaminen lähtökohdaksi elinkeinon harjoittamiseen liittyvien sääntöjen osalta on välttämättömä palvelumarkkinoiden kehittämiseksi. Samalla on kuitenkin varmistettava perusteltujen yleisen edun vaatimien poikkeusmahdollisuuksien olemassaolo, mikä edellyttää selvennyksiä ja muutoksia ehdotuksen sisältöön. Ehdotuksen 16 artiklan sisältämä alkuperämaaperiaate ja siitä 17—19 artikloissa kirjatut poikkeukset ovat hyväksyttävissä eräin poikkeuksin.

Valtioneuvosto pitää alkuperämaaperiaatteen yleistä soveltamista yksityisten välisiin oikeussuhteisiin ongelmallisena, etenkin suhteessa kansainvälisen yksityisoikeuden lainvalintasääntöihin. Alkuperämaaperiaatteen suhde lainvalintasääntelyyn jää direktiiviehdotuksessa epäselväksi, vaikka siinä on eräitä lainvalintaa koskevia poikkeuksia. Jatkotyössä on varmistettava, että erityisesti sopimusvelvoitteita ja vahingonkorvausvastuuta koskevat kansainvälisen yksityisoikeuden lainvalintasäännöt suljetaan alkuperämaaperiaatteen soveltamisalan ulkopuolelle. Näin muun muassa vältetään lainvalintasääntelyn hajottaminen tavalla, joka johtaisi usean oikeusjärjestelmän säännösten soveltamiseen yksittäisessä asiassa. Vahingonkorvausvastuun osalta pääsääntönä tulisi olla vahingon ilmenemispaikan lainsäädännön soveltaminen (näin myös U 47/2003 vp).

Vaikka ehdotukseen sisältyykin muun muassa kansanterveyden suojeluun perustuva poikkeusmahdollisuus alkuperämaaperiaatteesta, valtioneuvosto korostaa edelleen, että sosiaali- ja terveystalouden osalta palvelun valvonnan tulee kaikissa tapauksissa tapahtua kyseisen vastaanottajajäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ja kyseisen jäsenvaltion viranomaisten toimesta.

Terveystalouden korvaamisen osalta valtioneuvosto toteaa, että 23 artiklan määräykset ovat hyväksyttävissä siltä osin kuin voidaan varmistaa, että niitä sovellettaisiin Suomessa ainoastaan sairausvakuutusjärjestelmästä kansallisesti määriteltujen taksojen mukaisesti maksettaviin korvauksiin, joita potilas hakee toisessa jäsenvaltiossa itse maksamiinsa sairaanhoidon kustannuksiin.

Artiklan hyväksyminen edellyttää sanamuotojen ja määritelmien tarkentamista sekä rajanvedon selkeyttämistä sosiaaliturvan koordinaatiasetukseen 1408/71.

Valtioneuvosto toteaa, että 24—25 artiklan sisältämillä määräyksillä ei puututa lähetetyistä työntekijöistä annetun direktiivin 96/71/EY määräyksiin. Valtioneuvosto korostaa, että 24 artiklan määräykset tietojen jälkikäteisestä säilyttämisestä sekä jäsenmaiden toimivaltaisten viranomaisten välisestä yhteistyöstä palvelusuhteen valvonnan osalta ovat oikeansuuntaisia ja parannuksia nykyiseen lähetettyjä työntekijöitä koskevaan EU-sääntelyyn.

Jatkotyössä on huolehdittava, ettei lähetettyjen työntekijöiden valvonnan edellytyksiä nykyisestä heikennetä. Valmistelussa tulee myös huomioida työministeriössä asetetun kolmikanlaisen työryhmän työ, jossa valmistellaan hallituksen esityksiä toimenpiteiksi, joilla tehostetaan lähetettyjen työntekijöiden työsuhteen ehtojen valvontaa. Eduskunta on edellyttänyt hallituksen tuovan tätä tarkoittavat esitykset eduskunnalle käsiteltäväksi syysistuntokaudella 2004. Ehdotuksen jatkovalmistelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, ettei direktiivillä heikennettäisi yksityistä työnvälitystoimintaa ja vuokratyötä koskevaa kansallista sääntelyä eikä valvontamahdollisuuksia.

Edelleen valtioneuvosto toteaa, että kolmansien maiden kansalaisten lähettämisen osalta ehdotuksen jatkovalmistelun lähtökohtana tulee olla EY-tuomioistuimen oikeuskäytäntö ja erityisesti Vander Elst -ratkaisu (C-43/93).

Valtioneuvosto toteaa, että ehdotuksen 27 artiklassa määriteltujen ammatillisten vakuutusten ja takuiden osalta ehdotettu velvoite erityisen terveys- tai turvallisuusriskin omaavan toi-

minnan vastuuvakuutuksista, ei täytä perusoikeuksia (tässä elinkeinovapaus) rajoittavalta sääntelyltä edellytettyä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimusta. Vastuuvakuutusvelvoitteen piiriin sisällytettävien alojen määrittäminen neuvoa-antavassa komitologiamenettelyssä ei myöskään täytä perustuslaissa asetettua lailla säätämisen velvoitusta. Tähän artiklaan liittyen tulee varmistaa, että Suomessa tarjottujen terveyspalvelujen osalta voidaan ulkomaisen palveluntarjoajan osalta jatkossakin vaatia Suomen potilasvahinkolain mukaista potilasvahinkovakuutusta.

Valtioneuvosto korostaa, ettei ehdotuksella puututa johdanto-osan 35 kappaleen mukaan kansallisiin lakisääteisiin yksinoikeuksiin.

Jatkotyössä tulee huolehtia, että ehdotuksen artiklamuotoiluihin sisällytetään samansisältöinen muotoilu. Koska lisäksi alkuperämaa-periaatteeseen on 19 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tehty rahapelitoiminnan osalta määräaikainen, kestoltaan rajaamaton siirtymäaikajärjestely, ei tällä direktiiviehdotuksella ole vaikutuksia kansalliseen rahapelisääntelyymme. Lisäksi val-

tioneuvosto toteaa, että ehdotuksen jatkotyössä tulee varmistua, ettei direktiiviehdotuksella puututa kansalliseen alkoholin vähittäismyyntimonopoliin.

Valtioneuvosto toteaa, että nykymuotoilussa direktiiviehdotuksen soveltamisala ja tietyt määritelmät jäävät osin epäselviksi ja niihin tulee saada selvennyksiä ennen lopullista kannanmuodostusta. Etenkin ehdotuksen soveltamisen kannalta keskeisiin määritelmiin tilapäisen palvelun tarjoamisen ja sijoittautumisen välillä tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Samoin jatkovalmistelussa tulisi varmistaa, että niin sanotuissa kumulatiivisissa soveltamistilanteissa, joissa palveludirektiiviä sovellettaisiin yhdessä sektorikohtaisen EU-sääntelyn kanssa, soveltaminen olisi mahdollisimman yksiselitteistä ja ennakoitavaa.

Valtioneuvoston kantoja tarkennetaan neuvostokäsittelyn edetessä. Valtioneuvosto tulee toimittamaan eduskunnalle jatkokirjelmän tästä direktiiviehdotuksesta muun muassa verotuksen osalta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta toteaa, että erikoisvaliokuntien lausunnoissa komission ehdotusta ja valtioneuvoston kantaa on arvioitu laajasti eri näkökulmista. Tässä yhteydessä ei ole tarpeen toistaa näitä arvioita, ellei arvioilla ole keskeistä merkitystä varsinaisen kannanmuodostuksen kannalta. Taustatietojen osalta valiokunta viittaakin valtioneuvoston kirjelmään ja erikoisvaliokuntien lausuntoihin. Palveluiden vapaata liikkuvuutta koskevan nykyisen oikeustilan sekä muiden palveluita koskevien säädösympäristön uudistushankkeiden osalta valiokunta viittaa talousvaliokunnan lausunnossa olevaan laajaan selvitykseen.

Valiokunta toteaa myös, että eduskunnan käsittelyssä ollut valtioneuvoston kanta on alustava. Direktiiviehdotuksen käsittelyn tässä vaiheessa ei myöskään eduskunta voi sitoutua lo-

pulliseen kantaan. Suomen kanta täsmentyy direktiiviehdotuksen jatkokäsittelyn edetessä. Kannan muodostamisessa eduskunnan ja sen valiokuntien sekä valtioneuvoston välinen tietojen vaihto ja kiinteä vuoropuhelu ovat ehdottoman välttämättömiä.

Yleistä

Valtioneuvosto pitää direktiiviehdotusta kannatettavana. Palveludirektiivin tarve on ilmeinen sisämarkkinoiden tehokkaamman toiminnan ja Euroopan kilpailukyvyyn kehittämisen kannalta. Palveludirektiivi on yksi keskeisimmistä yksittäisistä välineistä tavoiteltaessa Lissabonissa asetettuja tavoitteita. Valtioneuvosto kannattaa direktiiviehdotuksen tavoitetta tarpeettoman byrokratian karsimiseksi elinkeinotoiminnassa.

Asialla on erityistä merkitystä suomalaisille vientiyrityksille.

Erikoisvaliokuntien lausunnoissa direktiiviehdotuksen tavoitteita on pidetty kannatettavina ja ehdotusta tarpeellisenä. Yleisesti ottaen ehdotusta on pidetty hyväksyttävänä. Valiokuntien lausunnoissa on kuitenkin kiinnitetty huomiota eräisiin erityisesti direktiivin soveltamisalaan sekä sen tiettyihin periaatteisiin ja säännöksiin liittyviin ongelmiin.

Suuri valiokunta katsoo valtioneuvoston kantaa ja erikoisvaliokuntien lausuntoihin viitaten ja niihin yhtyen, että tietyin muutosvaatimuksin direktiivi on tarpeellinen Lissabonin strategian toteuttamisen, sisämarkkinoiden kehityksen sekä palvelusektorin yleisen kehityksen ja työllisyyden kannalta. Lähtökohtaisesti direktiivistä on suoraa hyötyä palvelujen vastaanottajille eli kuluttajille, sillä direktiivillä luodaan edellytykset jäsenvaltioiden välisen palvelutoiminnan kehittämiseksi ja parannetaan oikeusvarmuutta sekä lisätään saatavilla olevien palvelujen tarjontaa. Lisäksi direktiivillä taataan tarjottavien palvelujen parempi laatu, sillä siinä tehostetaan palvelutoiminnan valvontaa yhteisön tasolla.

Valtioneuvoston tavoin valiokunta kannattaa direktiiviehdotuksen tavoitteita tarpeettoman byrokratian karsimiseksi elinkeinotoiminnassa. Muun muassa keskitettyjen asiointipisteiden perustaminen sekä velvollisuus mahdollistaa hallinnollisten menettelyiden hoitaminen sähköisesti ovat tärkeitä askeleita hallinnon yksinkertaistamiseksi. Asialla on erityistä merkitystä suomalaisille vientiyrityksille, erityisesti pk-yrityksille. Byrokratian karsimisen näkökulmasta valiokunta pitää direktiivin laajaa soveltamisalaa lähtökohtaisesti perusteltuna. Ilman näitä uudistuksia pk-yritysten ei ole helppoa hyödyntää sisämarkkinoiden tarjoamia mahdollisuuksia, koska niillä ei ole välineitä rajat ylittävään toimintaan liittyvien oikeudellisten riskien arvioimiseen, riskeihin varautumiseen ja monimutkaisista hallintomenettelyistä selviytymiseen.

Valiokunta yleisesti ottaen puoltaa direktiivin hyväksymistä, joskin komission ehdotukseen on tehtävä muutoksia ja selvennyksiä. Näin

erityisesti hyvinvointipalveluihin liittyvien seikkojen huomioon ottamiseksi, kuten tässä lausunnossa jäljempänä esitetään. Lopullinen päätös direktiivin hyväksymisestä voidaan tehdä vasta tämän jälkeen.

Direktiivin soveltamisala

Yleistä

Direktiivin soveltamisala on yleinen ja hyvin laaja. Kyse on puitedirektiivistä, joka väistyy sektorikohtaisen sääntelyn tieltä. Lähtökohtaisesti direktiivi kattaa kaiken taloudellisen palvelutoiminnan. Direktiiviä sovelletaan sekä palveluyritysten sijoittautumiseen että rajat ylittävään palveluiden tarjontaan. Soveltamisalan ulkopuolelle jäävät rahoituspalvelut, sähköistä viestintää koskevat palvelut ja kuljetuspalvelut, joista on jo annettu laajaa harmonisoivaa yhteissääntelyä.

Valiokunta toteaa, että samalla kun laajaa soveltamisalaa pidetään yleisesti perusteltuna sekä sisämarkkinoiden yleisen kehittämisen että palvelutuotteiden nopean muutoksen vuoksi, direktiivin laaja soveltamisala on yleisesti herättänyt kysymyksiä sen hyväksyttävyydestä ottaen huomioon jäsenvaltioiden erilaisuus sekä palvelumarkkinoiden että niitä koskevan sääntelyn osalta. Valiokunta korostaakin, että direktiiviä ja sen soveltamisalaa tulee voida tulkita sen tarkoituksen näkökulmasta. Kyse on ensisijaisesti palveluyritysten sijoittautumisen ja rajan yli tarjottavien palveluiden syrjinnän poistamisesta ja alalepääsyn helpottamisesta.

Direktiivillä ei puututa jäsenvaltioiden oikeuteen määritellä julkiset ja yleishyödylliset palvelut, eikä sen tarkoituksena taikka vaikutuksena voi olla se, että jäsenvaltiot pakotetaan yksityistämään tai vapauttamaan julkisia palveluita taikka palveluita, jotka perustuvat lakisääteisiin yksinoikeuksiin. On myös huomattava, että yleishyödyllisten palveluiden kilpailuttamista taikka niille annettavaa valtiontukea koskevat säännökset eivät millään tavalla kuulu palveludirektiivin alaan. Kilpailutusta koskevat säännökset perustuvat vastikään hyväksyttyyn julkisia palveluhankintoja koskevaan direktiiviin, ja yleishyö-

dyllisiä palveluita koskevat valtiontukisäännöt ovat parhaillaan uudistettavana.

Suuri valiokunta edellyttää, että nämä näkökohdat selvennetään direktiivin jatkokäsittelyssä ja että nämä periaatteet voidaan kirjata direktiivin johdanto-osaan.

Direktiiviä ei sovelleta perustamissopimuksen 45 artiklan mukaisesti toimintaan, joka liittyy julkisen vallan käyttöön. Tietyt sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut sekä myös koulutuspalvelut kuitenkin voivat yhteisön tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan olla taloudellisia palveluita, jos niistä maksetaan vastike. Vastikkeettomuuden määritelmään liittyviin kysymyksiin sekä direktiivin soveltamiseen eräisiin hyvinvointipalveluihin otetaan kantaa alempana.

Liikenne- ja viestintäpalvelut

Liikennepalveluiden osalta soveltamisalaan liittyviä epäselvyyksiä on pyritty direktiiviehdotuksen käsittelyn yhteydessä poistamaan. Soveltamisalaan eivät kuulu yhteisölainsäädännöllä jo harmonisoidun alan lisäksi myöskään satamapalvelut eikä kaupunkiliikenne. Taksiliikenne kokonaisuudessaan katsotaan kaupunkiliikenteeksi. Myöskään sairaankuljetukset eivät kuuluisi saadun selvityksen mukaan direktiivin soveltamisalaan. Siihen kuuluisivat vain arvokuljetukset ja vainajien kuljetukset. Viitaten saatuun selvitykseen sekä liikenne- ja viestintävaliokunnan lausuntoon suuri valiokunta katsoo, että mainitut tulkinnalliset täsmennykset on otettava direktiivin tekstiin riittävän yksiselitteisesti siten, että epäselvyyttä ei synny.

Liikenne- ja viestintävaliokunnan lausunnossa todetaan, että direktiivin soveltaminen julkisen palvelun yleisradiotoimintaan sekä sen suhde taajuus- ja radiohallintoon vaativat vielä selvittämistä. Julkisen palvelun yleisradiotoiminnan turvaamisen, sähköisestä kaupankäynnistä annettuun direktiiviin rinnastettavan nk. kulttuuripoikkeaman toivottavuuden ja radiopalveluissa mahdollisesti sovellettavan alkuperämaaperiaatteen osalta suuri valiokunta viittaa liikenne- ja viestintävaliokunnan kantaan.

Liikenne- ja viestintävaliokunta piti tärkeänä, että audiovisuaaliin ja radiopalveluihin liit-

tyvä kansallinen sääntely ja päätöksenteko turvataan. Valiokunta kiinnitti huomiota julkisen palvelun yleisradiotoiminnan turvaamiseen kansallisista lähtökohdista jäsenvaltioiden julkista yleisradiotoimintaa käsittelevän EY:n perustamissopimuksen pöytäkirjan ja muiden hyväksytyjen suuntaviivojen mukaan. Liikenne- ja viestintävaliokunta korosti, että direktiiviin tulisi ottaa vastaavanlainen kulttuuripoikkeamassäännös kuin direktiivissä sähköisestä kaupankäynnistä, jossa todetaan, että direktiivi ei vaikuta yhteisön tai jäsenvaltion tasolla toteutettaviin yhteisön oikeuden mukaisiin toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden edistäminen ja moniarvoisuuden puolustaminen. Valiokunta totesi, että alkuperämaaperiaate ei sovellu hyvin radiopalveluissa, joissa yhteisölainsäädäntöä ei ole harmonisoitu. Valiokunnan huomiota kiinnitettiin siihen, että radiopalveluissa olisi johdonmukaista soveltaa sen jäsenmaan lainsäädäntöä, jonka myöntämää radiotaajuutta käytetään, koska taajuuksia hallinnoidaan ja annetaan käyttöön kansallisesti.

Rahapelitoiminta

Saadun selvityksen mukaan direktiiviä ei sovellettaisi lakisääteisiin yksinoikeuksiin. Kuitenkin direktiiviä sovellettaisiin rahapelitoimintaan, lukuun ottamatta alkuperämaaperiaatetta, jonka osalta direktiiviin sisältyy kestoaltan rajoittamaton poikkeus siihen saakka, kunnes yhteisön tasolla asiasta annetaan yhdenmukaistamislainsäädäntöä. Suomessa on voimassa kansallinen lakisääteinen yksinoikeus eri rahapeli-toiminnoissa. Direktiiviä ei siis ilmeisestikään sovelleta järjestelmäämme.

Maininta tulevasta yhteisölainsäädännöstä on suhteutettava komission yleiseen aloiteoikeuteen, jota kyseinen maininta taikka sen puuttuminen ei muuksi muuta. Palveludirektiivin yhteydessä tällainen maininta saattaa kuitenkin johtaa aloiteoikeuden käyttöön puhtaasti sisämarkkinoiden näkökulmasta, mitä ei voi pitää Suomen kannalta tässä kysymyksessä perusteltuna. On tärkeää, että jäsenvaltioilla on mahdollisuus harjoittaa kansallista rahapelipolitiikkaa, jossa voidaan ottaa huomioon kuhunkin jäsen-

valtioon sopivat niiden historiallisista, sosiaalisista ja kulttuurisista lähtökohdista nousevat tarpeet.

Erikoisvaliokuntien lausunnoissa, erityisesti sivistysvaliokunnan lausunnossa, on asiaan kiinnitetty vakavaa huomiota. Lausuntoihin viitaten suuri valiokunta katsoo, että direktiivin jatkokeskustelussa on varmistettava, että sitä ei milloinkaan sovelleta kansallisenä lakisääteisenä monopolina harjoitettavaan rahapelitoimintaan. Jäsenvaltion on voitava estää ulkomailta tapahtuva rahapelien tarjonta tai rajoittaa sitä, jos toimintaa ei ole avattu kyseisessä jäsenvaltiossa vapaasti kilpailtavaksi. Lisäksi Suomen tulee pyrkiä siihen, että palveludirektiivissä ei ennakoida tulevaa yhteisösääntelyä rahapelitoiminnan alalla.

Soveltamisalaan liittyviä määritelmäkysymyksiä

Palveluiden vastikkeellisuus ja sen vaikutus direktiivin soveltamiseen

Direktiiviä sovellettaisiin lähtökohtaisesti kaikkiin palveluihin, joista maksetaan huomattava taloudellinen vastike. Direktiiviehdotuksen mukaan ainoastaan vastikkeen suuruudella on merkitystä määriteltäessä vastikkeen taloudellisuutta, vastikkeen maksajalla ei ole merkitystä. Direktiiviehdotuksen johdanto-osan mukaan palvelut, jotka valtio suorittaa vastikkeetta sosiaali-, kulttuuri-, koulutus- ja lainkäyttötehtävien täyttämiseksi, eivät ole direktiivin soveltamisalassa mielessä taloudellisia, eivätkä ne kuulu direktiivin soveltamisalaan. EY-tuomioistuin ennakkoratkaisukäytännön mukaan vastikkeettomiksi luetaan myös ne palvelut, joista perittävä vastike alittaa palvelun tuotantokustannukset merkittäväällä tavalla.

Sivistysvaliokunnan lausunnossa on todettu, että direktiiviehdotus ei näin ollen koske Suomessa maksutonta yleissivistävää, ammatillista ja korkeakoulutasoista tutkintoon johtavaa koulutusta. Muiden koulutuspalveluiden osalta direktiiviehdotus ei toisi muutosta tilanteeseen, jossa kyseisiä palveluita voi jo nyt tarjota maassamme vapaasti.

Suurin osa julkisen terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palveluissa perittävistä asiakasmaksuista ei myöskään täyttäisi vastikkeen edellytyksiä. Kuitenkin yksityisessä terveydenhuollossa ja joissakin sosiaalihuollon tukipalveluissa peritään usein merkittävä vastike. Kunnat myös ostavat enenevässä määrin palveluita yksityiseltä sektorilta, jolloin palveluista maksetaan niiden tuottajalle markkinahinta, joka täyttää vastikkeen määritelmän.

Ongelma ei liity pelkästään nykyisiin sosiaali- ja terveystalouteen, vaan on luonteeltaan horisontaalinen ja voi muuttua palveluiden tarjonnan ja palvelumarkkinoiden muuttuessa. Sivistysvaliokunnan lausunnossa on kiinnitetty huomiota mm. nuoriso- ja liikuntatoimen palveluihin. Valtioneuvoston kannan mukaan jatkovalmistelussa direktiiviehdotuksen soveltamisalaa on tältä osin selkiytettävä ja vastikkeen määritelmää selvennettävä. Erikoisvaliokuntien lausuntojen mukaisesti suuri valiokunta yhtyy vastikkeen määritelmän selventämisen osalta valtioneuvoston kantaan.

Sijoittautumisen ja palvelujen rajat ylittävän tarjonnan ero

Valtioneuvoston kannan mukaan ehdotuksen keskeisiin määritelmiin tilapäisen palvelun tarjoamisen ja sijoittautumisen välillä tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Kysymys on ratkaisevan tärkeä, koska jäsenmaahan sijoittautuneeseen yritykseen sovelletaan sijoittautumismaan lainsäädäntöä, kun taas palvelujen rajat ylittävän tarjonnan osalta palveluntarjoajaan sovellettaisiin alkuperämaaperiaatteen mukaisesti palveluntarjoajan kotimaan lainsäädäntöä.

Sijoittautumisen ja palveluiden rajat ylittävän tarjonnan eroa voi olla vaikea yksiselitteisesti määritellä. Yhteisöjen tuomioistuin oikeuskäytännön mukaan asia on ratkaistava tapauskohtaisesti. Ratkaisuun vaikuttavia tekijöitä ovat mm. toiminnan kesto, siihen tarvittavan pysyvän infrastruktuurin käyttö sekä asiakaspiirin ennakkollinen määräytyminen. Toisin sanoen kestoltaan pitkäaikainen, pysyvää toimipaikkaa ja laitteita edellyttävä palvelutoiminta, jossa palveluita tarjotaan yleisesti ennakoon rajoitta-

mattomalle asiakaspiirille lähtökohtaisesti täytäisi sijoittautumisen tunnusmerkit. Kuitenkaan millekään yksittäiselle osatekijälle ei voi antaa ratkaisevaa merkitystä, ja eri aloilla tilanteet voivat olla hyvinkin erilaisia.

Suuri valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan myös siinä, että rajanvetoa palveluyritysten sijoittautumisen ja rajat ylittävän palveluiden tarjonnan välillä on selkeytettävä. Valiokunta yhtyy talousvaliokunnan lausunnossa olevaan kantaan, jonka mukaan myös kansallisessa elinkeinolainsäädännössä saattaa olla syytä tarkentaa säännöksiä siitä, milloin yrityksen on katsottava sijoittuneen Suomeen, jolloin sen on toimitettava kaikin osin Suomen lainsäädännön mukaisesti.

Direktiivin vaikutus hyvinvointipalveluihin ja niiden tuottamistapaan

Erikoisvaliokuntien lausunnoissa kiinnitetään laajasti huomiota direktiiviehdotuksen mahdollisiin vaikutuksiin eräiden keskeisten hyvinvointipalveluiden alalla Suomessa. Suuri valiokunta viittaa lausunnoissa oleviin kysymyksiin, huolenaiheisiin ja kantoihin ja pitää tärkeänä, että niihin saadaan direktiivin jatkokäsittelyssä ja valtioneuvoston kantojen tarkentuessa riittävä selvitys.

Sosiaali- ja terveystaloudellista lausunnossa lähtökohtaisesti hyvin ongelmallisena, että kauppa- ja elinkeinopolitiikan näkökulmasta laadittavat sisämarkkinasäännökset ulotetaan koskemaan sosiaali- ja terveyspalveluita, joiden sääntelyn tulisi ensisijaisesti tapahtua sosiaali- ja terveyspoliittisin perustein. Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämis- ja rahoitustavat poikkeavat eri jäsenmaissa suuresti toisistaan. Valiokunnan mukaan direktiivin jatkokäsittelyssä on erityisen tärkeää varmistua siitä, että universaaleihin ja verorahoitteisiin hyvinvointipalveluihin perustuvan järjestelmän vaatimukset tulevat riittävästi huomioon otetuiksi.

Erikoisvaliokuntien lausunnoissa on kiinnitetty huomiota myös Suomessa omaksuttuun palveluiden tuottamistapaan sekä kunnalliseen itsehallintoon ja kuntien yhteistoimintaan. Hal-

lintovaluokunta toteaa, että Suomessa on pohjoismaisen hyvinvointimallin mukaisesti esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollossa lähtökohtana julkinen järjestämisvastuu. Julkisen sektorin toimija (kunta, valtio, julkisoikeudellinen yhteisö) voi tuottaa palvelut itse tai yhteistyössä julkisen sektorin muiden toimijoiden kanssa tai ostaa ne yksityiseltä tai kolmannelta sektorilta. Ulkopuolelta hankittujen palveluiden on vastattava julkisen sektorin oman tuotannon vaatimuksia, kuten muun muassa laatua ja henkilöstön koulutusta koskevia edellytyksiä.

Taloussuvaliokunnan lausunnossa todetaan asiaan liittyen mm., että ei ole selvää, voitaisiinko esimerkiksi kunnan sairaanhoitopiiriltä ostamaa palvelua pitää taloudellisena, vaikka potilas maksaa palvelusta huomattavasti tuotantokustannukset alittavan hinnan.

Suuri valiokunta toteaa aikaisemmin tässä lausunnossa mainittuun viitaten, että palveludirektiiviä tulee sen jatkokäsittelyssä tarkentaa niin, että sen soveltamisen ja tulkinnan lähtökohdaksi otetaan vain direktiivin varsinainen tarkoitus eli palveluyritysten sijoittautumisen ja rajan yli tarjottavien palveluiden syrjinnän poistaminen ja alallepääsyn helpottaminen. Sitä itsestään selvää lähtökohtaa, jonka mukaan direktiivillä ei vaikuteta jäsenvaltioiden oikeuteen määritellä yleishyödylliset palvelut ja niiden tuottamistapa, on edelleen korostettava.

Valiokunta kuitenkin toteaa, että julkisten, erityisesti kunnallisten, palveluiden ulkoistamista tai yksityistämistä koskevat päätökset tehdään asianomaisissa kansallisissa toimielimissä, erityisesti kunnissa. Julkisia palveluhankintoja koskeva direktiivi määrittelee edellytykset ja menettelyt, jotka koskevat julkisen viranomaisen muilta kuin viranomaisilta tai näiden muodostamilta yhteisöiltä hankkimien palveluiden kilpailuttamista. Suuren valiokunnan saaman selvityksen mukaan palveludirektiiviehdotuksella ei ole vaikutusta velvoitteeseen, mutta palveludirektiivi mahdollistaa myös muista jäsenmaista peräisin olevien yritysten osallistumisen tarjouskilpailuun. Valiokunta pitää tärkeänä, että palveludirektiivillä ei myöskään tulkinnallisesti laajenneta julkisia palveluhankintoja kos-

kevaa kilpailutusvelvoitetta. Valiokunta pitää toisaalta tärkeänä huomata, että EU-lainsäädäntö ei rajoita kunnan, kuten muunkaan palvelun ostajan, oikeutta määritellä ostettavan palvelun sisältö ja laatu.

Tältä osin valiokunnan käsitys on, että itse palveludirektiiviehdotus ei merkittäväällä tavalla vaikuta hyvinvointipalveluiden tuottamistapaan. Valiokunta kuitenkin edellyttää, että asiasta varmistutaan direktiivin jatkokäsittelyssä ja tarkentuvassa vaikutusten arvioinnissa.

Hallinnon yksinkertaistaminen ja lupamenettelyjen uudistaminen

Direktiiviehdotuksen II luku käsittelee palveluntarjoajien sijoittautumisvapautta. Luvun kaksi ensimmäistä jaksoa koskevat hallinnollista yksinkertaistamista ja lupia, erityisesti niiden myöntämismenettelyjä.

Valtioneuvosto katsoo, että direktiiviehdotuksen 9—13 artiklojen sisältämät lupamenettelyjä koskevat määräykset ovat kannatettavia. Ne vastaavat lainsäädäntömme periaatteita ja määräyksiä. Muotoilu, jonka mukaan luvan myöntämiselle säädetyt määräajan ylittäminen johtaisi luvan automaattiseen myöntämiseen, on kuitenkin ongelmallinen.

Talousvaliokunnan lausunnossa todetaan, että yksi palveludirektiiviehdotuksen keskeisiä tavoitteita on palvelujen tarjontaan liittyvän viranomaistoiminnan yksinkertaistaminen ja parantaminen. Palveludirektiiviehdotuksen hallinnollista yksinkertaistamista koskevat säännökset ovat pitkälti yhteneväisiä Suomessa vuoden 2004 alussa voimaan tulleen uuden hallintolain periaatteiden ja säännösten kanssa. Hallintolakia on sovellettava kaikessa viranomaistoiminnassa, myös toisesta jäsenvaltiosta olevan asiakkaan asiaa käsiteltäessä. Palveludirektiiviehdotus toisi enemmän teknisiä kuin periaatteellisia muutoksia viranomaiskäytäntöön. Valiokunta yhtyi valtioneuvoston kantaan korostaen sitä, että direktiivin ei tulisi johtaa uusiin viranomaismenettelyihin ja lisääntyvään byrokraatiaan.

Talousvaliokunnan lausunnon mukaisesti suuri valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan.

Sijoittautumiseen liittyvät kielletyt ja arvioitavat lupavaatimukset

Direktiiviehdotuksen II jakson 3 luku koskee kiellettyjä ja arvioitavia lupavaatimuksia sijoittaututtaessa toiseen jäsenmaahan.

Valtioneuvosto katsoo, että artiklan 14 sisältämät kielletyt vaatimukset sekä 15 artiklan arvioitavat vaatimukset ovat lähtökohtaisesti hyväksyttävissä. Apteekkitoiminta tulee kuitenkin sulkea pois 14 ja 15 artiklojen soveltamisalasta, jos ei voida varmistaa kattavan ja tasapuolisen lääkejakelun edellytysten turvaamista koko maassa. Valtioneuvosto katsoo, että direktiiviehdotuksen säännösten suhdetta televisio- ja radiolähetysten toimilupasääntelyyn sekä muihin kansallisen radiohallinnon kysymyksiin tulee vielä selvittää. Talousvaliokunnan lausunnossa todetaan, että ehdotuksia on pidetty yleisesti kannatettavina. Luvanvaraisten elinkeinojen määrä on Suomessa supistunut varsin vähäiseksi. Kynnys tuoda palveluja rajan yli Suomeen tai alkaa tuottaa niitä Suomessa on alhaisempi kuin EU:ssa keskimäärin. Siksi direktiivi onkin nähtävä mahdollisuutena parantaa suomalaisten palvelujen vientiä. Talousvaliokunta yhtyi valtioneuvoston kantoihin. Valiokunta korosti sitä, että direktiiviehdotus ei edellytä luvanvaraisuudesta luopumista sinänsä. Direktiivi edellyttäisi ainoastaan eräiden lupavaatimusten ja menettelyjen kieltämistä tai arviointia.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnossa on käsitelty laajasti Suomen apteekkilupajärjestelmää ja palveludirektiiviehdotuksen vaikutuksia siihen. Keskeinen johtopäätös on se, että direktiiviehdotus nykyisellään näyttäisi edellyttävän muutoksia nykyiseen apteekkilupajärjestelmäämme. Toiminta voisi edelleen olla luvanvaraista ja toimintaa harjoitettaisiin kansallisen lainsäädäntömme mukaisin edellytyksin. Uudelleen arvioitaviksi tulisivat erityisesti taloudellisen tarveharkinnan käyttö sekä syrjimättömyyden ja läpinäkyvyyden periaatteiden soveltaminen. Valiokunta on yhtynyt asiassa yllä mainittuun valtioneuvoston kantaan.

Televisio- ja radiolähetysten toimilupasääntelyn sekä muiden kansallisen radiohallinnon ky-

symysten osalta suuri valiokunta viittaa liikenne- ja viestintävaliokunnan lausuntoon.

Erikoisvaliokuntien lausuntojen mukaisesti ja niissä olevin huomautuksin suuri valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Alkuperämaaperiaate rajat ylittävissä palvelujen tarjonnassa

Direktiiviehdotuksen III luku käsittelee palveluiden vapaata liikkuvuutta yli rajojen. Luvun 1 jakso koskee alkuperämaaperiaatetta ja siitä poikkeamista. Alkuperämaaperiaate tulisi sovellettavaksi silloin, kun palveluntarjoaja tarjoaa tilapäisesti palveluja rajan yli. Alkuperämaan kansallisia säännöksiä sovellettaisiin palvelutoiminnan aloittamiseen ja harjoittamiseen sekä palveluntarjoajan käyttäytymisen, palvelun laadun tai sisällön, mainonnan, sopimusten ja palveluntarjoajan vastuun sääntelyyn. Vastaanottajamaa ei saisi asettaa lisävaatimuksia, eikä sillä olisi välitöntä valvontaoikeutta tai -velvoitetta omalla alueellaan toimivia palveluntarjoajia kohtaan.

Erikoisvaliokuntien lausunnoissa, erityisesti talousvaliokunnan lausunnossa, alkuperämaaperiaatetta, sen taustaa ja siitä tehtäviä lukuisia poikkeuksia on selostettu laajasti. Tältä osin suuri valiokunta viittaa näihin lausuntoihin.

Valtioneuvoston kannan mukaan alkuperämaaperiaate on välttämätön palvelumarkkinoiden kehittämiseksi. Samalla on kuitenkin varmistettava perusteltujen yleisen edun vaatimien poikkeusmahdollisuuksien olemassaolo, mikä edellyttää selvennyksiä ja muutoksia ehdotuksen sisältöön. Ehdotuksen 16 artiklan sisältämä alkuperämaaperiaate ja siitä 17—19 artikloissa kirjatut poikkeukset ovat hyväksyttävissä eräin poikkeuksin. Jatkotyössä on varmistettava, että erityisesti sopimusvelvoitteita ja vahingonkorvausvastuuta koskevat kansainvälisen yksityisoikeuden lainvalintasäännöt suljetaan alkuperämaaperiaatteen soveltamisalan ulkopuolelle. Valtioneuvosto korostaa, että sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta palvelun valvonnan tulee kaikissa tapauksissa tapahtua kyseisen vastaan-

ottajajäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ja kyseisen jäsenvaltion viranomaisten toimesta.

Erikoisvaliokuntien kannanotot

Talousvaliokunta pitää kannanotossaan tärkeänä huolehtia siitä, että alkuperämaaperiaatteesta voidaan yleisesti poiketa palvelujen laatuun ja turvallisuuteen liittyvien sisällöllisten vaatimusten osalta. Direktiivi ei saa johtaa epäterveeseen kilpailuun, jossa palveluyritykset hakeutuvat alhaisen vaatimustason maihin. Vastaanottajamaan lainsäädännön soveltaminen onkin ainoa järkevä lähtökohta markkinoiden kannalta.

Talousvaliokunnan mukaan alkuperämaaperiaatteen soveltaminen on kuitenkin tärkeää tilanteissa, joissa palvelujen rajat yli tapahtuvalle tarjonnalle asetetaan esteitä ja vaatimuksia, jotka eivät liity itse palvelutuotteeseen ja sen laatuun tai turvallisuuteen. Alkuperämaaperiaate, jonka mukaan yhdessä jäsenvaltiossa laillisesti toimiva palveluyrittäjä voi tarjota palvelujaan tilapäisesti oman maansa lainsäädännöllä myös toisessa jäsenmaassa, soveltuu luontevasti tällaisten hallinnollisten esteiden poistamiseen. Siksi sen sisällyttäminen direktiiviin on talousvaliokunnan mielestä kannatettavaa, vaikkakin sitä on valiokunnan mukaan arvioitava erittäin tarkasti ja kriittisesti.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kannanotossa todetaan, että käytännössä alkuperämaaperiaate lisäisi kunnallisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tilaajan vastuuta siitä, että ostopalvelut vastaavat sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toiminnalta. Valiokunta toteaa, että sosiaali- ja terveyspalveluissa korostuvat asiakkaiden oikeusturvaan ja terveyden suojeluun liittyvät näkökohdat. Tämän vuoksi on välttämätöntä, että nämä palvelut järjestetään vastaanottajajäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ja valvonta kyseisen jäsenvaltion viranomaisten toimesta. Valiokunta toteaa, että sosiaali- ja terveyspalvelut tulee rajata alkuperämaaperiaatteen soveltamisen ulkopuolelle.

Hallintovaliokunnan mukaan alkuperämaaperiaatetta voidaan pitää hyödyllisenä elinkeinotoiminnalle markkinaehtoisia palveluita tarjottaessa. Valiokunta pitää periaatetta kuitenkin

ongelmallisena sosiaali- ja terveyspalveluiden kannalta muun muassa palvelujen sisällön ja laadun, toiminnan valvonnan sekä asiakkaan oikeusturvan ja vastuukysymysten näkökulmasta, mitkä seikat ovat olennaisia julkisen järjestämistä vastuun piirissä olevien lakisääteisten hyvinvointipalveluiden tuotannossa. Hallintovaliokunta viittaa myös EU:n perustuslaillisen sopimuksen valmisteluun liittyviin eduskunnan valiokuntakannanottoihin, joissa on lähdetty siitä, että sisämarkkinoita koskevat, erityisesti palveluiden vapaata liikkumista koskevat määräykset eivät saa rajoittaa ja vaikuttaa jäsenvaltioiden velvollisuuksiin ja mahdollisuuksiin huolehtia terveys-, sosiaali- ja koulutuspalveluiden järjestämisestä. Hallintovaliokunta kiinnittää yleisemminkin huomiota alkuperämaaperiaatteen soveltamisen ongelmiin. Valiokunnan näkemyksen mukaan esimerkiksi toimijat kahdessa eri jäsenvaltiossa, joissa on hyvin erilainen julkinen palvelujärjestelmä, saattavat joutua hyvin erilaiseen asemaan kilpailijoina. Jatkovalmistelun yhteydessä on myös syytä selvittää, miten alkuperämaan viranomaiset voivat valvoa palveluntarjoajan toimintaa palvelun vastaanottajamaassa.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta viittaa perustamissopimuksen 50 artiklaan ja toteaa, että alkuperämaaperiaatteen soveltaminen ehdotetussa laajuudessa saattaa olla ristiriidassa perustamissopimuksen periaatteiden kanssa. Ottaen huomioon jäsenmaiden hyvin erilaiset lähtötasot alkuperämaaperiaatteen soveltamisella voidaan valiokunnan käsityksen mukaan aiheuttaa yritysten kilpailukykyyn, työllisyyteen ja yritysten suojeluun liittyviä ongelmia, jos toisesta jäsenvaltiosta saapuvat yritykset voivat tarjota jäsenvaltion alueella palveluitaan noudattamatta samoja sääntöjä kuin jäsenvaltion omat yrittäjät. Suomeen palveluitaan tarjoaville ulkomaisille yrityksille ei valiokunnan käsityksen mukaan tule antaa perusteetonta kilpailuetua siten, että niitä eivät koskisi, myös käytännön tasolla, samat työnantajavelvoitteet kuin suomalaisia kilpailijayrityksiä. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus selvittää kattavasti alkuperämaaperiaatteen käyttämisen vaikutukset. Myös ehdotuksen oikeusperustan asianmukaisuus ja

riittävyys alkuperämaaperiaatteen osalta tulee selvittää.

Suuren valiokunnan kannanotot

Viitaten erikoisvaliokuntien lausuntoihin suuri valiokunta toteaa, että alkuperämaaperiaatteen käytöllä palvelujen rajat ylittävän tarjonnan vapauden turvaamisessa on ilmeisesti merkitystä siitä näkökulmasta, että useissa jäsenmaissa palveluntarjoajille asetetaan edelleen lukuisia hallinnollisia ja menettelyllisiä vaatimuksia, jotka ovat tosiasiallisesti syrjiviä. Näiden palvelukaupan esteiden purkaminen jäsenmaiden lainsäädäntöä harmonisoimalla olisi ilmeisesti äärimmäisen vaikeaa, aikaavieppä ja palveluelinkeinon nopean muutoksen huomioon ottaen epätarkoituksenmukaista. Tältä osin alkuperämaaperiaatteen käyttö tai vastaava vastavuoroiseen tunnustamiseen perustuva järjestelmä, joka poistaisi kohdemaiden lainsäädännöstä ja hallinnosta syrjinnän, on perusteltua.

Erikoisvaliokuntien lausunnoissa alkuperämaaperiaatteen käyttö on kyseenalaistettu kahdesta näkökulmasta. Toinen näistä on horisontaalinen ja liittyy periaatteen käyttöön yleensä. On arvioitu, että palveluntarjoajan käyttäytymisen, palvelun laadun tai sisällön, mainonnan, sopimusten ja palveluntarjoajan vastuun sääntelyn perusteella palveluntarjoajan pääasiallisen sijoittautumismaan lainsäädäntöön palvelujen tarjoamiseen markkinoilla syntyy kilpailun vääristymiä, jotka ovat palveludirektiivin tarkoituksen vastaisesti tosiasiallisesti kotimaisia palveluntarjoajia syrjiviä. Ei voida pitää perusteltuna sitä, että yksillä markkinoilla toimittaisiin kaksilla säännöillä ja kahden eri valvontajärjestelmän puitteissa. Ulkomainen yritys toimisi eri ehtoilla kuin kotimainen, sillä se voisi valita pysyvän sijoittautumisen ja tilapäisen palveluntarjonnan välillä sen mukaan, missä on valjin sääntely ja heikoin hallinto.

Toinen peruste arvota alkuperämaaperiaatetta kriittisesti liittyy erityisesti eräiden hyvinvointipalveluiden tuottamiseen ja niiden mahdolliseen rajat ylittävään tarjontaan. On korostettu sitä, että erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa korostuvat asiakkaiden oikeusturvaan

ja terveyden suojeluun liittyvät näkökohdat. Tähän seikkaan on kiinnitetty huomiota myös valtioneuvoston kannassa.

Suuri valiokunta toteaa, että direktiiviehdotuksen 17—19 artiklassa on mittava luettelo poikkeuksista alkuperämaaperiaatteen soveltamiseen. Talousvaliokunnan lausuntoon sisältyy laaja selvitys mainituista poikkeuksista ja niiden vaikutuksista. Nämä poikkeukset pitkälti poistavat niitä ongelmia, joita alkuperämaaperiaatteen käyttöön sisältyy. Sääntelystä kuitenkin tulee tällä tavoin monimutkaista ja epäselvää, eikä edellä mainittuja huolenaiheita kyetä täysin poistamaan. Luontevinta olisi ottaa lähtökohdaksi kohdemaan lainsäädäntö ja valvonta, mitä tukisi palveludirektiivi, jonka tehtävä on poistaa syrjintä sisämarkkinoilta.

Suuri valiokunta korostaa edelleen sitä jo aikaisemmin tässä lausunnossa mainittua peruslähtökohtaa, että palveludirektiivin tarkoitus on palveluyritysten sijoittautumisen ja rajan yli tarjottavien palveluiden syrjinnän poistaminen ja alallepääsyn helpottaminen. Alkuperämaaperiaatteen käyttö tulisikin selkeämmin rajoittaa vastaamaan tarkoitukseltaan sitä, mikä on tavoitteena direktiiviehdotuksen sijoittautumisvapautta koskevista säännöksissä, ottaen huomioon sijoittautumisvapauden ja palveluiden rajat ylittävän tarjonnan erot. Tämä vastaa myös talousvaliokunnan lausunnossa olevaa kantaa, jonka mukaan direktiivi ei saa johtaa epäterveyseen kilpailuun, jossa palveluyritykset hakeutuvat alhaisen vaatimustason maihin.

Suuri valiokunta pitää välttämättömänä, että alkuperämaaperiaatetta koskevia säännöksiä kehitetään siten, että ongelma, joka aiheutuu periaatteen mahdollisesta soveltamisesta palvelujen olennaista sisältöä ja laatua koskeviin säännöksiin, kuten kuluttajansuoja-, terveys- ja turvallisuusnormeihin, poistetaan. Näiltä osin markkinoilla tulee toimia yksillä ja samoilla, palveluntarjonnan kohdemaan säännöillä.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta suuri valiokunta yhtyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan kantaan, jonka mukaan on välttämätöntä, että nämä palvelut järjestetään vastaanottajajäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ja valvonta

kyseisen jäsenvaltion viranomaisten toimesta, minkä vuoksi sosiaali- ja terveyspalvelut tulee rajata alkuperämaaperiaatteen soveltamisen ulkopuolelle.

Samoin suuri valiokunta yhtyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnon mukaisesti valtioneuvoston kantaan siitä, että direktiivin jatkossittelyssä on varmistettava, että direktiiviehdotuksen 27 artiklan määräys mahdollistaa Suomen potilasvahinkolain mukaisen vakuutuksen vaatimisen myös ulkomaisilta palveluntarjoajilta.

Terveydenhoidon korvaaminen

Direktiiviehdotuksen 23 artiklassa on säädökset terveydenhoidon korvaamisesta. Artiklan tarkoitus on lisätä oikeusvarmuutta kirjaamalla yhteisöläinsäädäntöön EY-tuomioistuimen oikeuskäytäntö ja täydentää sosiaaliturvan koordinaatiasetuksen määräyksiä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnossa on terveydenhoidon korvattavuutta ja sitä koskevaa säännöstä selvitetty laajasti. Valiokunta yhtyi valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan artiklan hyväksyminen edellyttää sanamuotojen ja määritelmien tarkentamista sekä rajanvedon selkeyttämistä sosiaaliturvan koordinaatiasetukseen 1408/71.

Suuri valiokunta yhtyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnon mukaisesti valtioneuvoston kantaan. Valiokunta korostaa sitä, että palveludirektiivillä ei tule olla vaikutuksia terveydenhuollon korvaamiseen ohi sosiaaliturvan koordinaatiasetuksessa 1408/71 tarkoitettujen kansallisten taksojen esimerkiksi kuntien korvausvelvollisuuden laajentumisen kautta.

Lähetettyjen työntekijöiden työehdot ja niiden valvonta

Komission ehdotuksen mukaan palvelujen rajat ylittävän tarjonnan yhteydessä käytettävien lähetettyjen työntekijöiden työehtojen osalta lähtökohtana on direktiivi 96/71/EY. Se sääntelee lähetettyjen työntekijöiden palvelussuhteen ehtoja ja niiden valvontaa. Palveludirektiiviehdotus ei toisi muutosta tämän lähetetyistä työnteki-

jöistä annetun direktiivin määräyksiin. Kyseisen direktiivin mukaan lähetetyn työntekijän keskeisimpien työehtojen ja -olojen osalta noudatetaan sitä, mitä on säännelty työskentelyvaltiossa. Näitä keskeisimpiä ehtoja ovat vähimmäispalkat ja ylityökorvaukset, työaika, vuosilomien määräytyminen, työturvallisuus ja työterveys. Direktiivin mukaan työskentelymaan viranomaiset valvovat näiden ehtojen noudattamista. Tältä osin siis ei sovelleta alkuperämaaperiaatetta, ja tämä poikkeus on kirjattu ehdotuksen 17 artiklan 5 kohtaan.

Valtioneuvoston kannan mukaan direktiiviehdotuksen määräyksillä ei puututa lähetetyistä työntekijöistä annetun direktiivin 96/71/EY määräyksiin. Määräykset tietojen jälkikäteisestä säilyttämisestä sekä jäsenmaiden toimivaltaisten viranomaisten välisestä yhteistyöstä palvelussuhteen valvonnan osalta ovat oikeansuuntaisia ja parannuksia nykyiseen. Jatkotyössä on huolehdittava, ettei lähetettyjen työntekijöiden valvonnan edellytyksiä nykyisestä heikennetä. Ehdotuksen jatkovalmistelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, ettei direktiivillä heikennettäisi yksityistä työnvälitystoimintaa ja vuokratyötä koskevaa kansallista sääntelyä eikä valvontamahdollisuuksia.

Erikoisvaliokuntien lausunnoissa, erityisesti työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnossa, on kiinnitetty erityistä huomiota lähetettyjen työntekijöiden työehtojen noudattamisen valvontaan. Valiokunta korosti lausunnossaan, että 24 artiklan säännöksistä tulee poistaa valvonnan tehostamisen kannalta ongelmalliset kohdat, joissa kielletään vaatimasta asiakirjojen säilyttämistä työntekomaassa, edustajan käyttämistä, ilmoitusten tekemistä tai rekisteriin merkitsemistä. Artiklan 25 osalta valiokunta korostaa valtioneuvoston kantaan yhtyen, että artiklan säännöksiä tulee muuttaa niin, että ne eivät aiheuta tarvetta Suomen lainsäädännön, esimerkiksi eduskunnan vasta hyväksymän uuden ulkomaalaislain, muuttamiseen. Lisäksi valiokunta kiinnitti huomiota eräisiin muihin lähetettyjä työntekijöitä koskeviin säännösehdoiksiin.

Direktiiviehdotuksen käsittelyn kuluessa komissio on esittänyt tarkennuksia lähetettyjen

työntekijöiden valvontaan liittyviin säännöksiin. Selvityksen mukaan lähetettyjä työntekijöitä koskevat säännökset jäävät kokonaisuudessaan voimaan. Lähetettyihin työntekijöihin sovelletaan siis työsuhteen keskeisten ehtojen (mm. työajat, vuosilomat, minimipalkat, työturvallisuus ja -suojelu, erityisryhmien suojelu sekä tasa-arvovaatimukset) osalta työskentelymaan lainsäädäntöä. Yleissitovilla työehtosopimuksilla on sama vaikutus kuin jäsenvaltion lainsäädännöllä.

Komission selvityksen mukaan työskentelyvaltio on oikeutettu ja velvollinen valvomaan työsuhteen ehtojen toteutumista. Direktiiviehdotus kuitenkin estäisi jäsenvaltioita käyttämästä tiettyjä hallinnollisia menettelyitä systemaattisesti ja yleisesti. Näitä ovat yleiset lupa- tai rekisteröintivaatimukset, ilmoitusvelvollisuus, yleinen velvollisuus käyttää pysyvää edustajaa toisessa jäsenvaltiossa sekä velvollisuus säilyttää kaikkia työsuhteisiin liittyviä asiakirjoja työskentelymaassa. Komissio korostaa, että näiden rutiininomaisten hallinnollisten vaatimusten poistaminen ei estäisi jäsenvaltiota tekemästä tarkastuksia, edellyttämästä tiettyihin erityisiin työsuhteen ehtoihin liittyvien ilmoitusten tekoa ja tietojen antoa, edellyttämästä jonkun työntekijän edustavan työnantajaa työskentelyn ajan tai vaatimasta asiakirjoja, esim. palkka-, työaika- ja lomalistoja. Suuri valiokunta yhtyy työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnossa esitettyihin huolenaiheisiin. Jatkotyössä on varmistettava, ettei direktiiviehdotuksella heikennetä lainsäädännössämme kirjattuja lähetettyjen työntekijöiden valvonnan edellytyksiä. Komission esittämien selvitysten ja tulkintojen kirjaaminen direktiivitekstiin on välttämätöntä, jotta varmistetaan se, että palveludirektiivi ei vaikuta työsuhteen ehtoihin, niiden noudattamisen valvontaan ja jäsenvaltion oikeuteen ryhtyä toimiin sellaista palveluntarjoajaa vastaan, joka ei noudata työskentelymaan työlänsäädäntöä.

Muita erityiskysymyksiä

Alkoholimonopolin osalta suuri valiokunta viittaa siihen, mitä sosiaali- ja terveysvaliokunnan

lausunnossa on esitetty. Valiokunta totesi, että jatkotyössä tulee huolehtia siitä, että direktiivissä nimenomaisesti säädetään, ettei sillä puututa alkoholin vähittäismyyntimonopoliin.

Turvallisuuspalveluiden osalta suuri valiokunta viittaa siihen, mitä hallintovaliokunnan lausunnossa on esitetty. Direktiivin soveltamisen turvallisuuspalveluihin on hallintovaliokunnan saaman selvityksen mukaan ongelmallista myös palveluiden laadun ja kansallisen turvallisuuden näkökulmasta tarkasteltuna. Esimerkiksi kansallisten viranomaisten mahdollisuus valvoa ja seurata turvallisuusalalla toimivien henkilöiden luotettavuutta ja rehellisyyttä vaikeutuu. Valiokunta katsoikin, että turvallisuuspalveluiden suhde direktiiviin tulee selvittää.

Työnvälityspalveluiden osalta suuri valiokunta viittaa siihen, mitä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnossa on esitetty. Valiokunta edellytti, että työnvälityspalvelut joko rajataan direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle tai niitä koskevia säännöksiä muutetaan niin, että työnvälityspalvelujen maksuttomuus ja mahdollisuudet valvoa yksityisiä työvoimapalveluja turvataan.

Asian jatkokäsittely ja eduskunnan informointi

Valtioneuvoston kirjelmän mukaan valtioneuvoston kantoja tarkennetaan neuvostokäsittelyn edetessä. Valtioneuvosto tulee toimittamaan eduskunnalle jatkokirjelmän tästä direktiiviehdotuksesta mm. verotuksen osalta. Suuri valiokunta katsoo, että tämän lisäksi eduskunnan jatkoinformaatioon on sisällytettävä selvityksiä direktiivin soveltamisalasta (mm. sosiaali- ja terveydenhuollon maksuista suhteessa palvelun vastikkeellisuuteen) sekä selvityksiä alkuperämaaperiaatteen soveltumisesta tässä lausunnossa aikaisemmin esitettyjen näkökohtien valossa. Suuri valiokunta viittaa myös erikoisvaliokuntien lausunnoissa esitettyihin selvitystarpeisiin.

Suuri valiokunta edellyttää, että eduskunnalle annetaan perustuslain 96 §:n mukaisesti tiedot asian jatkokäsittelystä EU:n toimielimissä sekä keskeisistä muiden jäsenvaltioiden kan-

noista. Valtioneuvoston tarkentuvat kannat, joita tulee valmistella laajapohjaisesti, on toimitettava eduskunnan käsiteltäväksi.

Valiokunta edellyttää myös, että asiassa ei tehdä Suomea lopullisesti sitovia ratkaisuja, ennen kuin eduskunnalla on ollut tilaisuus lausua kantansa tarkentuvista valtioneuvoston kannoista sekä direktiivin jatkokäsittelyssä mahdollisesti tehtävistä uusista ehdotuksista.

Lausunto

Lausuntonaan suuri valiokunta ilmoittaa seuraavaa:

1. Suuri valiokunta pitää yleisdirektiiviä palvelukaupan pelisäännöiksi sisämarkkinoilla tarpeellisenä Lissabonin strategian toteuttamisen, sisämarkkinoiden ja palvelusektorin yleisen kehityksen sekä suomalaisten palvelualan yritysten, erityisesti pk-yritysten vientimahdollisuuksien kannalta.

2. Suuri valiokunta kuitenkin edellyttää, että ennen direktiivin hyväksymistä sen sisältöön tehdään muutoksia ja tarkennuksia ja että direktiiviin liittyen saadaan selvennyksiä seuraavasti:

- Direktiivin vaikutusten perusteellinen arviointi on välttämätöntä Suomen kannan täsmentymiselle direktiiviehdotuksen jatkokäsittelyn edetessä. Vaikutusten arviointi on erityisen tärkeää sen varmistamiseksi, ettei direktiivi merkittävällä tavalla vaikuta hyvinvointipalveluiden tuottamistapaan. Lisäksi on tärkeää selvittää direktiivin vaikutukset muun muassa kotimaisille palveluyrityksille ja -markkinoille sekä työllisyydelle.

- Direktiivin määritelmää palveluiden vastikkeellisuudesta tulee selventää. Samoin rajanvetoa palveluyritysten sijoittautumisen ja rajat ylittävän palveluiden tarjonnan välillä on selkeytettävä.

-Direktiivin tehtävänä on edistää palveluntarjontaa sisämarkkinoilla poistamalla syrjintä kohdemaiden lainsäädännössä ja hallinnossa. Jotta tämä tavoite saavutetaan, on alkuperämaaperiaatteen soveltumisesta ylipäätään saatava jatkoselvityksiä.

-Direktiivi ei saa vaikuttaa jäsenvaltioiden oikeuteen ja mahdollisuuksiin itse päättää yleishyödyllisten palvelujen, kuten koulutus-, sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämis- ja rahoittamistavoista. Näiden palvelujen valvonnan tulee kaikissa tapauksissa tapahtua kohdemaan toimesta. Erityisen tärkeää on varmistaa, että universaaleihin ja verorahoitteisiin hyvinvointipalveluihin perustuvan järjestelmän vaatimukset tulevat huomioon otetuiksi.

-Direktiivillä ei tule olla vaikutuksia kilpailutusvelvoitteeseen kunnan hankkiessa palveluita toiselta sairaanhoitopiiriltä, toiselta kunnalta tai kuntayhtymältä.

-Rahapelitoiminta on suljettava direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle.

-Direktiivillä ei tule puuttua alkoholin vähittäismyyntimonopoliin.

-Apteekkitoiminta tulee sulkea direktiivin 14 ja 15 artiklojen soveltamisalan ulkopuolelle, jollei voida varmistaa kattavaa ja tasapuolista lääkejakelua koko maassa.

- On varmistettava, että taksipalvelut eivät kuulu direktiivin soveltamisalaan.

- Alkuperämaaperiaatetta ei tule soveltaa sosiaali- ja terveyspalveluihin.

- Direktiivin on mahdollistettava Suomen potilasvahinkolain mukaisen vakuutuksen vaatiminen myös ulkomaiselta palveluntarjoajalta.

- Direktiivin soveltamisesta julkisen palvelun yleisradiotoimintaan ja sen suhteesta taajuus- ja radiohallintoon on saatava jatkoselvityksiä.

- Direktiivi ei saa vaikuttaa lähetettyjen työntekijöiden työehtojen valvonnan edellytyksiin kohdemaassa. Joka maassa on kansallisen lainsäädännön ja yleissitovien työehtosopimusten pohjalta voitava valvoa siellä teetetävässä työssä noudatettavia työehtoja ja mahdollisiin rikkomuksiin on voitava tehokkaasti puuttua.

3. Erikoisvaliokuntien lausunnoissa ja tässä lausunnossa esitetyin huomautuksin ja ehdotuksin suuri valiokunta yhtyy muilta osin valtioneuvoston alustavaan kantaan.

4. Suuri valiokunta edellyttää myös, että asiassa ei tehdä Suomea lopullisesti sitovia ratkaisuja, ennen kuin eduskunnalla on ollut tilaisuus lausua asiasta uudelleen kantansa.

SuVL 2/2004 vp — U 31/2004 vp

Helsingissä 8 päivänä lokakuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jari Vilén /kok		Susanna Rahkonen /sd
vpj.	Antti Kaikkonen /kesk		Kimmo Sasi /kok
vpj.	Kimmo Kiljunen /sd		Jouko Skinnari /sd
jäs.	Arja Alho /sd		Astrid Thors /r
	Mikko Elo /sd		Kimmo Tiilikainen /kesk
	Heidi Hautala /vihr		Kari Uotila /vas
	Pertti Hemmilä /kok		Jan Vapaavuori /kok
	Toimi Kankaanniemi /kd	vjäs.	Sirkka-Liisa Anttila /kesk
	Mari Kiviniemi /kesk		Timo Kalli /kesk
	Risto Kuisma /sd		Minna Lintonen /sd (osittain)
	Miapetra Kumpula /sd (osittain)		Tuija Nurmi /kok
	Rosa Meriläinen /vihr		Tapani Tölle /kesk
	Outi Ojala /vas		Jutta Urpilainen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Pekka Nurminen.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Euroopan parlamentin ja neuvoston ehdotus direktiiviksi palveluista sisämarkkinoilla eli ns. palveludirektiivi on keskeinen askel unionin neljään perusvapauteen kuuluvien palveluiden vapauttamiseksi markkinaehtoisiksi. Se toteuttaa samalla ns. Lissabonin strategiaa, jolla pyritään luomaan unionista maailman kilpailukykyisin alue vuoteen 2010 mennessä.

Palveludirektiivi edustaa EU:n perusideologiaa, jonka johtava ajatus on markkinaliberalismi. Se on merkittävä askel tiellä kohti täysin vapaita markkinoita ja vapaata kilpailua. Malli toteuttaa pohjoismaiselle hyvinvointiyhteiskunnalle vierasta ideologiaa. Pohjoismaissa toteutettu malli on merkinnyt tasa-arvoista, yhteisvastuuta korostavaa järjestelmää, jossa keskeiset julkiset palvelut on taattu universaalisesti verovaroin. Tämä malli pohjautuu vahvalle kristillissosiaaliselle perustalle. Sen tuloksena meillä on maailman turvallisimman hyvinvointiyhteiskunta, johon kansat ovat melko korkeasta veroasteesta huolimatta keskimäärin varsin tyytyväisiä. Tältä pohjalta pitää pyrkiä yhä suurempaan sosiaaliseen ja taloudelliseen tasa-arvoon.

Marraskuussa 2004 aloittava uusi EU-komissio edustaa aiempaa selkeämmin markkinaliberalismia. Palveludirektiiville on näin ollen odotettavissa jatkoa seuraavien viiden vuoden aikana, mikäli kehityksen annetaan edetä kaavaillulla tavalla.

Erikoisvaliokunnat ovat lausunnoissaan palveludirektiiviehdotuksesta nostaneet esille lukuisia ongelmia, epäselvyyksiä ja ristiriitaisuuksia. Ehdotus on vaikeaselkoinen. Lainsäädännön tulee aina olla mahdollisimman selkeää ja yksiselitteistä. Muutoin poliittista valtaa siirtyy

tuomioistuimille. Palveludirektiivin osalta näin uhkaa käydä. Suuren valiokunnan lausunnossa esitetyt korjaus- ja muutosvaatimukset eivät muuta ehdotusta selkeäksi ja yksiselitteiseksi, vaikka ne kaikki saataisiin läpi, mikä ei liene mahdollista.

Ehdotettu yleinen ja laaja-alainen palveludirektiivi ei ole käyttökelpoinen tapa edistää eräitä osin sinänsä perusteltuja tavoitteita. Se luo enemmän ongelmia kuin ratkaisee niitä. Sen sijaan tulee laatia EU-tason säädöksiä erikseen vain niiltä rajatuilta yksittäisiltä toimialoilta, joilla ei ole merkittävää kosketuspintaa hyvinvointiyhteiskunnan peruspalveluihin. Yksityisillä palvelusektoreilla saattaa olla tarvetta säädellä menettelyjä ja vähentää byrokratiaa EU-tasolla. Sen sijaan sosiaali-, terveys-, koulutus- ja muut julkiset peruspalvelut tulee jättää subsidiariteettiperiaatetta kunnioittaen selkeästi ja yksiselitteisesti kansallisen päätösvallan piiriin. Näin voidaan parhaiten turvata hyväksi koettu pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta ilman, että talouskasvun edellytykset vaarantuvat. Pohjoismainen malli on paras perusta myös sosiaalisesti, eettisesti ja ekologisesti vastuunalaisesti toimivalle sivistyneelle markkinataloudelle, jollaista meidän tulee pyrkiä edistämään kaikkialla maailmassa.

Yksityiskohtaisten perustelujen osalta viitataan erikoisvaliokuntien lausuntoihin ja niihin jätettyihin eriäviin mielipiteisiin.

Mielipide

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että direktiiviehdotus hylätään.

Helsingissä, 8 päivänä lokakuuta 2004

Toimi Kankaanniemi /kd

SuVL 2/2004 vp — U 31/2004 vp